

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών

Διαπολιτισμική Εκπαίδευση

Ενότητα 3: Παραδείγματα πολυπολιτισμικών
κοινωνιών

Χρήστος Παρθένης

Φιλοσοφική Σχολή

Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας

Παραδείγματα πολυπολιτισμικών κοινωνιών

Το παράδειγμα του Καναδά

ΠΟΛΥΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟΤΗΤΑ & ΚΑΝΑΔΑΣ

1971. Η ομοσπονδιακή κυβέρνηση πήρε Την απόφαση ότι ο Καναδάς θα υιοθετήσει μια πολυπολιτισμική πολιτική

(π.χ. να αναγνωρίζει και να σέβεται την ποικιλομορφία των γλωσσών, των εθίμων, των θρησκειών)

Τι θα πρέπει να κάνει ο Καναδάς (1/2)

1. να αναγνωρίσει και να προωθήσει την άποψη ότι η πολυπολιτισμικότητα αντικατοπτρίζει την πολιτιστική και φυλετική ποικιλότητα της καναδικής κοινωνίας και αναγνωρίζει την ελευθερία όλων των μελών της καναδικής κοινωνίας για να διατηρηθεί, να ενισχυθεί και να μοιραστούν την πολιτιστική τους κληρονομιά [έτσι αναγνωρίζει και προωθεί την πολυπολιτισμική κληρονομιά του Καναδά]
2. να εξασφαλίσει ότι όλα τα άτομα έχουν ίση μεταχείριση και ίση προστασία σύμφωνα με τη νομοθεσία, με σεβασμό προς τη διαφορετικότητα τους,

Τι θα πρέπει να κάνει ο Καναδάς (2/2)

3. να ενθαρρύνει και να βοηθήσει τους κοινωνικούς, πολιτιστικούς, οικονομικούς και πολιτικούς θεσμούς του Καναδά να σεβαστούν και να μην αποκλείσουν τον πολυπολιτισμικό χαρακτήρα του Καναδά [προωθεί την αναγνώριση των θεσμών]
4. να διατηρήσει και να ενισχύσει τη χρήση των γλωσσών εκτός της αγγλικής και της γαλλικής, [αναγνωρίζει τα αγγλικά και τα γαλλικά ως επίσημες γλώσσες αλλά και τη χρήση άλλων γλωσσών, έτσι διατηρεί την κυρίαρχη κουλτούρα]

(Κυβέρνηση του Καναδά, επίσημη ιστοσελίδα του Υπουργείου Δικαιοσύνης)

Το γεγονός ότι ο Καναδάς έχει αναγνωρίσει επίσημα ότι αποτελεί ένα πολυπολιτισμικό έθνος, σημαίνει ότι οι μετανάστες είναι ένα αναπόσπαστο μέρος του έθνους, για το οποίο οι πολίτες αισθάνονται υπερήφανοι. Με αυτό τον τρόπο, η πολυπολιτισμικότητα βοηθά τους γηγενείς πολίτες να συνδέσουν την εθνική ταυτότητα με τους μετανάστες και τις μειονότητες.

Και αντιστρόφως, η πολυπολιτισμικότητα παρέχει ένα σύνδεσμο μέσω του οποίου οι μετανάστες και οι μειονότητες έρχονται να ταυτιστούν, αισθανόμενοι υπερηφάνεια, με την χώρα υποδοχής, τον Καναδά»
(Kymlicka 2010)

ΜΙΑ ΠΡΟΚΛΗΣΗ

Νομίζω ότι το κύριο ζήτημα είναι η εφαρμογή μιας πολυπολιτισμικής πολιτικής, όπου οι πτυχές της κυρίαρχης κουλτούρας διατηρούνται ή κατέχουν προνομιακή θέση, ενώ επιβεβαιώνονται οι πολιτιστικές ταυτότητες των μειονοτικών ομάδων.

Παράδειγμα: Κεμπέκ

Ο προτεινόμενος χάρτης: επιβεβαιώνει τις αξίες του κοσμικού κράτους και της θρησκευτικής ουδετερότητας και της ισότητας μεταξύ γυναικών και ανδρών (Κεμπέκ Επίσημη Εκδόσεις , 2013).

Πολιτικές που θα πρέπει να εφαρμοστούν (σύμφωνα με τον Kymlicka):

1. Επίσημη επιβεβαίωση της πολυπολιτισμικότητας
2. Ένταξη της πολυπολιτισμικότητας στα σχολικά προγράμματα
3. Εκπροσώπηση των διαφορετικών εθνοτήτων στα μέσα ενημέρωσης
4. Εξαιρέσεις στον ενδυματολογικό κώδικα
5. Δυνατότητα της διπλής υπηκοότητας
6. Χρηματοδότηση των εθνικών οργανισμών για την υποστήριξη πολιτιστικών δραστηριοτήτων
7. Χρηματοδότηση της δίγλωσσης διδασκαλίας ή της εκπαίδευσης στη μητρική γλώσσα
8. Θετικές ενέργειες για τις ομάδες που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση

ΠΟΙΑ ΜΕΙΟΝΟΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ
ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΘΕΩΡΟΥΝΤΑΙ ΔΕΔΟΜΕΝΑ;

ΜΕΙΟΝΟΤΙΚΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ
&
ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΙΣΜΟΣ

Στον κλασικό φιλελευθερισμό τα δικαιώματα των μειονοτήτων είναι περιττά - Τα ανθρώπινα δικαιώματα αρκούν ως έννοια.

Τα δικαιώματα των μειονοτήτων θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν για να εξασφαλιστούν τα ατομικά δικαιώματα, και ως ένα μέσο για να συμπεριλάβουμε τις μειονότητες στην κυρίαρχη κοινότητα που απαρτίζει το κράτος

Βασικά μειονοτικά δικαιώματα σύμφωνα με τον Kymlicka

1. Το δικαίωμα στην αυτοδιάθεση
 - Αυτοδιοίκηση
2. Δικαίωμα σε ειδική εκπροσώπηση
 - Θέσεις στο κοινοβούλιο, το δικαίωμα ελεύθερης έκφρασης μιας διαφορετικής άποψης
3. Πολυεθνικά δικαιώματα
 - Δικαίωμα σε εσωτερικούς περιορισμούς
 - Δικαίωμα στην εξωτερική προστασία

Εθνικές μειονότητες...

Εικόνα 1

- Sami (20.000)
- Tornedalers (50.000)
- Sweden Finns (430.000)
- Roma (50.000)
- Jews (20.000)

Η μειονοτική πολιτική της Σουηδίας βασίζεται σε ένα νομοσχέδιο της κυβέρνησης από το 1998 και σε δύο συμβάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης:

- Η Σύμβαση-Πλαίσιο για την Προστασία των Εθνικών Μειονοτήτων
- Ο Ευρωπαϊκός Χάρτης για τις Περιφερειακές ή Μειονοτικές Γλώσσες

Οι Σουηδοί υιοθέτησαν αυτές τις συνθήκες το 2000

Οι κύριοι στόχοι της σουηδικής πολιτικής για τις μειονότητες είναι η παροχή υποστήριξης για τις ιστορικές μειονοτικές γλώσσες, προκειμένου να παραμείνουν ζωντανές.

Σε ποιες μειονότητες αναφερόμαστε;

Τα τελευταία 40 χρόνια έχει αλλάξει τελείως η δημογραφική σύνθεση της Σουηδίας.

Εικόνα 2

- 14% γεννημένοι στο εξωτερικό
- 1,9% γεννημένοι στην Φιλανδία
- 1,4% γεννημένοι στη Γιουγκοσλαβία
- 1,2% γεννημένοι στο Ιράκ

Södertälje – πληθυσμός 84 000

- ❖ 30 % γεννημένοι στο εξωτερικό
- ❖ 21 % γεννημένοι σε Ιράκ, Τουρκία, Συρία ή Λίβανο.
- ❖ 25 % του πληθυσμού είναι Σύριοι
- ❖ 1400 κάνουν μαθήματα σουηδικής γλώσσας αυτή τη στιγμή
- ❖ υποδέχονται από το Ιράκ περισσότερους πρόσφυγες σε σχέση με τις ΗΠΑ και τον Καναδά μαζί

Stockholm πληθυσμός 810 000

- ❖ 21 % έχει γεννηθεί στο εξωτερικό
- ❖ 3 % στην Αφρική
- ❖ 6 % στην Ασία

Kista - Rinkeby

- ❖ 53 % έχει γεννηθεί στο εξωτερικό

Skärholmen

- ❖ 42 % έχει γεννηθεί στο εξωτερικό

Malmö πληθυσμός 286 000

- ❖ 29 % έχει γεννηθεί στο εξωτερικό
- ❖ 5 % στη Γιουγκοσλαβία
- ❖ 3 % στο Ιράκ
- ❖ 3 % στη Δανία

Rosengård πληθυσμός 22 000

- ❖ 60 % έχει γεννηθεί στο εξωτερικό
- ❖ 12 % στο Ιράκ
- ❖ 18 % στη Γιουγκοσλαβία

What minority rights?

Ποιος είναι υπεύθυνος για την ενσωμάτωση των μειονοτήτων στη σουηδική κοινωνία: η πλειοψηφία ή μειοψηφία ;

Υπό ποιες συνθήκες θα πρέπει να αποδοθούν συγκεκριμένα δικαιώματα σε: Ιρακινούς, Βόσνιους, Κοσσοβάρους, Ασσύριους και άλλους;

Και ποια δικαιώματα είναι αυτά ;

Νέες τάσεις της διαπολιτισμικότητας; (1/3)

- Δύο διακριτές πολιτικές:
 1. Φιλελεύθερη Προσέγγιση
 - Η αρχή του ίσου σεβασμού επιβάλλει να αντιμετωπίζουμε τους ανθρώπους μ' έναν τρόπο που αγνοεί τις διαφορές τους.
 - Οι επιμέρους διαφορές (φυλή, φύλο, εθνικότητα, κουλτούρα) δεν θα πρέπει να λαμβάνονται υπ' όψιν κατά την παροχή των ίσων ευκαιριών στους πολίτες. (J. Habermas)

Νέες τάσεις της διαπολιτισμικότητας; (2/3)

2. Αναγνώριση της Διαφοράς

- Σε συλλογικό επίπεδο προτείνεται ο επαναπροσδιορισμός της έννοιας του πολίτη προς την κατεύθυνση της αναγνώρισης της διακριτής εθνοπολιτισμικής, θρησκευτικής ή άλλης διαφοράς των ατόμων, προς μια «διαφοροποιημένη ιδιότητα του πολίτη».
- Σύμφωνα με τη δεύτερη πολιτική, οφείλουμε όχι μόνο να αναγνωρίζουμε την ιδιαιτερότητα αλλά και να την ενισχύουμε. (Taylor, Πολυπολιτισμικότητα)

Νέες τάσεις της διαπολιτισμικότητας; (3/3)

- Σύμφωνα με τη δεύτερη πολιτική, η αναγνώριση γίνεται σύμφωνα με τις επιδιώξεις της ομάδας και όχι σύμφωνα με τις επιδιώξεις των ατόμων.
- Τα δικαιώματα των ατόμων, τα οποία είναι μέλη ορισμένων διακριτών ομάδων, θα εξαρτώνται όχι από την ιδιότητά τους ως ατόμων, αλλά ως μελών της εν λόγω ομάδας

(Kymlicka, Η πολιτική φιλοσοφία της εποχής μας)

Η προβληματική της πολυπολιτισμικότητας

1. Ερωτήματα σε επίπεδο πολιτικής πρακτικής (σε μια φιλελεύθερη δημοκρατία)
 - μπορούν, στο ίδιο πολιτικό σύστημα, να συνυπάρξουν άτομα και ομάδες από διαφορετικά πολιτισμικά πλαίσια;
 - δίνεται το δικαίωμα και η δυνατότητα κριτικής στο πολιτισμικό πλαίσιο που μας έχει κληρονομηθεί;

Η προβληματική της πολυπολιτισμικότητας

- με ποιον τρόπο προστατεύεται η ηθική της αυτονομίας;
- τι είδους μέτρα θα πρέπει να ληφθούν από την πολιτεία;

J. Habermas (ίση εφαρμογή του νόμου)

C. Taylor (αναγνώριση της διαφοράς)

Σε επίπεδο πολιτικής πρακτικής (παράδειγμα 1)

- Ινδικής καταγωγής Βρετανίδα υπήκοος αιτήθηκε από δικαστήριο την κήρυξη της ακυρότητας του γάμου της με ινδικής καταγωγής άνδρα, ως προϊόν εξαναγκασμού.
 - Απόφαση δικαστηρίου πρώτου βαθμού (απέρριψε το αίτημα)
 - απόφαση δικαστηρίου δευτέρου βαθμού (αποδέχτηκε το αίτημα)

ALLOWED: Small religious symbols

BANNED: "Overt and conspicuous" symbols

SOURCE: GOVERNMENT OF QUEBEC

Εικόνα 3

Kymlicka (διαπιστώσεις/ανησυχίες)

- ανησυχίες βασίζονται στην παραδοχή ότι «οι πολιτικές της πολυπολιτισμικότητας υπονομεύουν τις εθνικές ταυτότητες και την αλληλεγγύη που έχει ιστορικά ταυτιστεί με το κράτος πρόνοιας»
- οι πολυπολιτισμικές πολιτικές υπονομεύουν την εθνική αλληλεγγύη δίνοντας έμφαση στις εθνοτικές διαφορές και όχι στα εθνικά κοινά σημεία.

Σε επίπεδο πολιτικής πρακτικής (παράδειγμα 1) (1/2)

- Με ποιο σκεπτικό, το δικαστήριο του δευτέρου βαθμού, αποδέχτηκε το αίτημα της ενάγουσας;
 - Πολιτισμικό περιβάλλον
 - Κοινωνική πίεση
 - Κοινωνικός παραγκωνισμός
- Τα παραπάνω, θεώρησε το δικαστήριο, ότι αποτελούν αντικείμενο εξαναγκασμού;

Σε επίπεδο πολιτικής πρακτικής (παράδειγμα 1) (2/2)

- Με ποιον τρόπο προστατεύεται η ηθική της αυτονομίας;
 - Με την χωρίς διακρίσεις ίση εφαρμογή του νόμου ή
 - Με την αναγνώριση της πολιτισμικής ιδιαιτερότητας;

Συμπέρασμα: το φιλελεύθερο δημοκρατικό καθεστώς έδωσε το δικαίωμα στην Ινδή Βρετανίδα να εκφράσει την κριτική της στο πολιτισμικό πλαίσιο που της έχει κληρονομηθεί;

Σε επίπεδο πολιτικής πρακτικής (παράδειγμα 2) (1/4)

- Γαλλία (1989). Τρεις μουσουλμάνες μαθήτριες εμφανίστηκαν στο σχολείο με την παραδοσιακή μαντίλα (τσαντόρ). Η διεύθυνση του σχολείου θεώρησε υποχρέωσή της να αποβάλει τις τρεις μαθήτριες από το σχολείο, γεγονός που προκάλεσε το έντονο ενδιαφέρον της γαλλικής κοινής γνώμης μέχρι του σημείου ορισμένοι να ομιλούν για «πόλεμο του τσαντόρ»
- Η υπόθεση παραπέμφθηκε στο Συμβούλιο της Επικρατείας της χώρας

Σε επίπεδο πολιτικής πρακτικής (παράδειγμα 2) (2/4)

- Το δικαστήριο αποφάνθηκε ότι τα θρησκευτικά σύμβολα είναι συμβατά με το κοσμικό κράτος εφόσον δεν χρησιμοποιούνται ως μέσο άσκησης προσηλυτισμού ή δεν εμποδίζουν την ασφάλεια του σχολείου και της διδασκαλίας. Αυτό, κατά το γαλλικό Συμβούλιο Επικρατείας, σημαίνει ότι η χρήση των συμβόλων πίστης παραμένει μια ιδιωτική υπόθεση και γι' αυτό αγνοείται αυτό που δηλώνουν, ενώ λαμβάνεται υπόψη ότι εκφράζουν μια προτίμηση.

Σε επίπεδο πολιτικής πρακτικής (παράδειγμα 2) (3/4)

- Σύμφωνα με το γαλλικό Συμβούλιο Επικρατείας τα προαναφερόμενα σύμβολα παραμένουν μια ιδιωτική υπόθεση και εκφράζουν μια προσωπική προτίμηση.
- Τελικά μήπως η απόφαση ήταν αποτέλεσμα επιθυμίας επιτεύξεως ενός συμβιβασμού;

Σε επίπεδο πολιτικής πρακτικής (παράδειγμα 2) (4/4)

- Αφού έχουν το δικαίωμα να έχουν την μαντίλα έχουν και το δικαίωμα να μην εμφανίζονται σε συγκεκριμένα μαθήματα όπως η βιολογία και η γυμναστική; (Το κοράνι απαγορεύει τη συνύπαρξη αγοριών και κοριτσιών σε μαθήματα όπως....

Σε επίπεδο πολιτικής πρακτικής (παράδειγμα 3) (1/7)

- Γερμανία (1997). Πακιστανή μουσουλμάνα μαθήτρια εμφανίστηκε στο σχολείο με μπούργκα.

Σε επίπεδο πολιτικής πρακτικής (παράδειγμα 3) (2/7)

- οι σχολικές αρχές απαγόρευσαν στη μαθήτριά να επισκέπτεται το σχολείο καλυμμένη κατ'αυτό τον τρόπο. Εναντίον της απαγόρευσης αυτής στράφηκε ο πατέρας της μαθήτριάς, ο οποίος υποστήριξε ότι η ενδυμασία αυτή ήταν ελεύθερης επιλογής της δεκαεπτάχρονης κόρης του και ότι, σε κάθε περίπτωση, δεν εμπόδιζε τη σχολική και τη μαθησιακή λειτουργία.

Σε επίπεδο πολιτικής πρακτικής (παράδειγμα 3) (3/7)

- Ο πατέρας της μαθήτριας, μάλιστα, πρόβαλε το επιχείρημα ότι σκοπός του σχολείου οφείλει να είναι η ανάπτυξη της προσωπικότητας του μαθητή στη βάση των αξιών στις οποίες στηρίζεται το σύνταγμα της Γερμανίας. «Μέσω της σχολικής διαπαιδαγώγησης», υποστήριξε, «πρέπει οι μαθητές να γίνουν ικανοί να πράττουν σύμφωνα με ηθικές αρχές, όπως και να αναγνωρίζουν και να σέβονται θρησκευτικές και πολιτισμικές αξίες.

Σε επίπεδο πολιτικής πρακτικής (παράδειγμα 3) (4/7)

- Αυτό μπορεί να επιτευχθεί εάν στην εκπαίδευση και τη διδασκαλία αναγνωρίζεται η ελευθερία της θρησκευτικής και κοσμοθεωρητικής πίστης και λαμβάνονται υπόψη οι ευαισθησίες των διαφορετικά σκεπτομένων». **Το επεισόδιο αυτό έληξε με την επιστροφή της μαθήτριας και της οικογένειάς της στη χώρα τους.**

Σε επίπεδο πολιτικής πρακτικής (παράδειγμα 3) (5/7)

- Θα πρέπει να τονίσουμε ότι πολλά κρατίδια της Γερμανίας έχουν σιωπηρά αποδεχθεί την παρουσία στα σχολεία μουσουλμάνων μαθητριών που έχουν καλυμμένη την κεφαλή τους με την παραδοσιακή μαντίλα. Αυτό, όμως, **μόνο ως αναγνώριση ενός ατομικού δικαιώματος και εφόσον η ειρήνη στο σχολείο όπως και η μαθησιακή λειτουργία δεν απειλούνται.**

Σε επίπεδο πολιτικής πρακτικής (παράδειγμα 3) (6/7)

– Ερωτήματα

- Παρακωλύεται η σχολική και μαθησιακή λειτουργία;
- Δεν είναι σκοπός του σχολείου η ανάπτυξη της προσωπικότητας των μαθητών;
- Τι γίνεται με τον σεβασμό των πολιτισμικών και θρησκευτικών αξιών;

Σε επίπεδο πολιτικής πρακτικής (παράδειγμα 3) (7/7)

- Το κράτος επιλέγει και καθορίζει τους εκπαιδευτικούς στόχους και σε περίπτωση σύγκρουσης δικαιωμάτων υποχρεούται να παρέμβει...
- Το κράτος εκπληρώνοντας τη συνταγματική υποχρέωσή του να οργανώνει την εκπαίδευση μπορεί να θέτει όρους ως προς τους τρόπους συμμετοχής στη σχολική διαδικασία

Σε επίπεδο πολιτικής πρακτικής (παράδειγμα 4) (1/5)

- Γερμανία (1998). Γερμανίδα καθηγήτρια αφγανικής καταγωγής φορούσε τσαντόρ.
 - Ερωτήματα
 - Είναι το τσαντόρ θρησκευτικό ή πολιτικό σύμβολο; Ή και τα δυο;
 - Πρέπει να αποφεύγεται η χρήση του σε δημόσιους χώρους, π.χ., στην εκπαίδευση;

Σε επίπεδο πολιτικής πρακτικής (παράδειγμα 4) (2/5)

- Η αντίδραση των σχολικών αρχών ήταν άμεση: απαγόρευσαν στη νεαρή μουσουλμάνα να εμφανίζεται στα μαθήματα φέροντας το `σύμβολο της θρησκευτικής της πίστης', διότι αυτό ερχόταν σε αντίθεση με τον κοσμικό χαρακτήρα της εκπαίδευσης στη Γερμανία.

Σε επίπεδο πολιτικής πρακτικής (παράδειγμα 4) (3/5)

- Η συγκεκριμένη καθηγήτρια επέμενε ότι αυτό ήταν **«ατομικό της δικαίωμα»** και ως τέτοιο θα έπρεπε να αντιμετωπιστεί από τις σχολικές αρχές.
- Ο αρμόδιος υπουργός πολιτισμού απαγόρευσε την παρουσία της μουσουλμάνας καθηγήτριας στις αίθουσες διδασκαλίας, εφόσον επέμενε να έχει καλυμμένη την κεφαλή της με την μαντίλα.

Σε επίπεδο πολιτικής πρακτικής (παράδειγμα 4) (4/5)

Θα πρέπει να τονιστεί ότι οι περιπτώσεις των γαλλίδων μαθητριών και της γερμανίδας καθηγήτριας παρά τη φαινομενική τους ομοιότητα διαφέρουν μεταξύ τους.

Σε επίπεδο πολιτικής πρακτικής (παράδειγμα 4) (5/5)

Στη μεν πρώτη περίπτωση εκδηλώνεται η επιθυμία των μαθητριών απλά να έχουν καλυμμένη την κεφαλή τους σύμφωνα με τον ισλαμικό νόμο, ενώ στη δεύτερη εγείρεται η αξίωση από μια θέση ισχύος, αυτή της καθηγήτριας σε ένα δημόσιο σχολείο που επισκέπτονται μαθητές και μαθήτριες διαφορετικού θρησκευάματος, να μπορεί να προβάλλει το σύμβολο της θρησκευτικής της πίστης σε ένα εκκοσμικευμένο περιβάλλον.

Σχολιασμός των αποφάσεων (συν.2^η)

- Ερώτημα:
 - Τι εμπεριέχεται
 - α) στα αιτήματα των μαθητριών και
 - β) στο αίτημα της Δασκάλας;
- Απάντηση:
 - Εμπεριέχεται το αίτημα της συλλογικής αναγνώρισης της πολιτισμικής ενότητας

Σχολιασμός των αποφάσεων (συν.3^η)

- Τι αναγνώρισαν τα δικαστήρια;
 - ...μόνο το ατομικό, ήδη κατοχυρωμένο, δικαίωμα στη διαφορά.
 - 1^η περίπτωση: είχαμε αναγνώριση του ατομικού δικαιώματος της μαθήτριας στο βαθμό που αυτό δεν περιορίζει τη συμμετοχή της στην εκπαιδευτική πράξη
 - 2^η και 3^η περίπτωση: ανάλογες παρεμβάσεις και τοποθετήσεις.

- Συμπεράσματα/Τοποθετήσεις/Ερωτήματα
 - Περιορίζονται τα ατομικά δικαιώματα και οι ελευθερία των υποκειμένων σε περίπτωση αναγνώρισης των συλλογικών δικαιωμάτων; (τι μας διδάσκει το παράδειγμα του τσαντόρ;)
 - Επιτρέπει η μουσουλμανική θρησκεία τη συνύπαρξη των 2 φύλων σε όλα τα μαθήματα; (βλ. βιολογία, γυμναστική, κτλ.). Τι θα γίνει σε περίπτωση αναγνώρισης της συγκεκριμένης ομάδας; Θα υπάρξει αποκλεισμός; Εάν υπάρξει αποκλεισμός δεν αποκλείεται και το ΑΤΟΜΙΚΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ;

Συμπεράσματα/Τοποθετήσεις/ Ερωτήματα (συν. 2η)

- Ουδέτερο φιλελεύθερο δημοκρατικό κράτος
 - Σουηδία, Γαλλία, Γερμανία (διαχωρισμός κράτους-εκκλησίας)
 - Παράδειγμα: στη Σουηδία και στη Γερμανία έχει ζητηθεί η απαγόρευση της ανάρτησης του εσταυρωμένου στα Δημόσια σχολεία. Γιατί;
 - Διότι:
 - » α) υπήρχε η επιρροή θρησκευτικού συμβόλου
 - » β) συγκεκριμένα σύμβολα δε γίνονται αποδεκτά από μεγάλο ποσοστό γονέων

Τι αποφάνθηκε το Σύνταγμα;

Ζητήματα πολιτικής θεωρίας

- Η κοινοτιστική προσέγγιση
 - Κύριο επιχείρημα του Taylor είναι ο αγώνας για αναγνώριση της ταυτότητας σε ατομικό αλλά και σε συλλογικό επίπεδο, όπως ο ίδιος ισχυρίζεται, ως βασικός όρος για την ύπαρξη του ατόμου στον κοινωνικό βίο.
 - Στα τέλη του 18^{ου} αιώνα δημιουργήθηκε ένα νέο ιδανικό που ο Taylor ονόμασε «ιδανικό της αυθεντικότητας»

Τέλος Ενότητας

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Σημειώματα

Σημείωμα Ιστορικού Εκδόσεων Έργου

Το παρόν έργο αποτελεί την έκδοση 1.0.

Έχουν προηγηθεί οι κάτωθι εκδόσεις:

- Έκδοση διαθέσιμη [εδώ](#).

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Εθνικών και Καποδιστριακών Πανεπιστημίων Αθηνών, Χρήστος Παρθένης, 2015. Χρήστος Παρθένης. «Διαπολιτισμική Εκπαίδευση. Ενότητα 3: Παραδείγματα πολυπολιτισμικών κοινωνιών». Έκδοση: 1.0. Αθήνα 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:
<http://opencourses.uoa.gr/courses/PPP108>.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση Παρόμοια Διανομή 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων

Το Έργο αυτό κάνει χρήση των ακόλουθων εικόνων/φωτογραφιών :

Εικόνες 1 & 2: Χάρτης Σουηδίας. Copyrighted.

<https://heikkalas.wordpress.com/pohjola-norden/>

Εικόνα 3: Copyrighted. <http://aphilosopherstake.com/2013/11/19/quebec-charter-of-values-separating-our-state-from-your-religion/>

